

Maar ook andere Indonesiërs twijfelden aan de oprechtheid van de Nederlandse bedoelingen. Niet alleen in Australië (daarover straks meer) maar ook in de Verenigde Staten werd dit duidelijk – trouwens, daar had zich onder de ca. vijfhonderd Indonesiërs die er voor de Tweede Wereldoorlog woonden, toen al een groepering gevormd die op de onafhankelijkheid van Indië aandrong. In San Francisco gaf een Indonesische Vereniging een maandblad uit, *Soeara Indonesia* ('De stem van Indonesië'), dat in de eerste maanden van '45 (kort dus na het militaire ingrijpen van de Britten in Griekenland) in zijn hoofdartikelen betwijfelde of het op het opheffen van rassenongelijkheid gebaseerde koninkrijk der Nederlanden wel van de grond zou komen. De hoofdredacteur had zich, zo berichtte van der Plas aan een Indonesische relatie¹, in een van zijn artikelen afgevraagd,

'of de Nederlanders gebruik zullen maken van de wapenen om een vrije meningsuiting van de Indonesiërs te beletten zodra Indonesië bevrijd wordt, zulks naar aanleiding van wat de Engelsen hebben gedaan in Griekenland. Deze vraag is op zichzelf niet gek misschien, maar het getuigt zeker niet van een goed vertrouwen.'²

In diezelfde tijd kreeg dat vertrouwen een deuk bij een Javaan, die eerst werkzaam was geweest bij de *Nigis* en nadien luitenant van het Knil was geworden, Roeslan. Van der Plas had veel vertrouwen in hem gehad en hem in maart '45 naar Manila gezonden om er de zorg op zich te nemen voor de op Luzon bevrijde Indonesiërs en Knil-krijgsgevangenen. Twee maanden later stortte Roeslan in een lange brief aan van der Plas zijn hart uit. 'Bij de Indonesiërs hier', schreef hij,

'heerst een onrust of de beloften van gelijkheid nou werkelijk zullen worden ten uitvoer gebracht dan wel neen. Ik heb ze proberen te overtuigen en gelukkig zagen ze in mij een steun, doch waren toch op lange na tevreden. Dit werd sterk aangewakkerd door het feit dat, direct na de bevrijding van deze mensen en de Hollanders, de laatsten f 100 en onze Indonesiërs (gelijken op dit moment van bevrijding; misschien later door het ontwikkelingspeil niet meer gelijk in positie) slechts f 50 kregen. Waarom is dit zo? Het zijn allemaal jongens met een goede ontwikkeling en enkelen hebben zelfs een universitaire graad gehaald.

Ziet u, deze dingen maken mij bezorgd voor de toekomst. Ik ben ook een

¹ Brief, 5 maart 1945, van van der Plas aan 'beste Kamas' (a.v., Coll.-van der Plas, B 2). ² In diezelfde brief schreef van der Plas dat de Indonesiërs in New York 'politiek niet zo levendig' waren, maar: 'de oude groep die vijandig staat tegenover alles wat Nederlands is, bestaat nog.'